

Frågebatteri inför regionstyrelsens arbetsutskott uppsiktsträff mars 2026

Träff med Hälso- och Sjukvårdsnämnden

Inom ramen för regionstyrelsens uppsiktsplikt bjuder arbetsutskottet in presidiet och förvaltningschef i hälso- och sjukvårdsnämnden till träff.

Syftet är att regionstyrelsen ska hållas informerad om de viktigaste åtgärderna kopplat mot våra tre största utmaningar, ekonomi, tillgänglighet och kompetensförsörjningen. Därför vill styrelsen få information om;

- Ekonomiskt resultat 2026 fram till dags datum och prognos, det viktigaste åtgärderna för att nå målet med nettokostnadsutvecklingen 2026
- Status tillgänglighet och vårdplatsutvecklingen, vidare åtgärder för att förbättra situationen
- Status fullmäktigeuppdragen och viktiga aktiviteter framåt för att nå dessa.
- Eventuellt behov av stöd från styrelsen för att nå målsättningarna.

Träff med Regionala utvecklingsnämnden

Inom ramen för regionstyrelsens uppsiktsplikt bjuder arbetsutskottet in presidiet och förvaltningschef i regionala utvecklingsnämnden till träff.

Syftet är att regionstyrelsen ska hållas informerad om de viktigaste åtgärderna kopplat mot våra tre största utmaningar, ekonomi, tillgänglighet och kompetensförsörjningen. Därför vill styrelsen få information om;

- Ekonomiskt resultat 2026 fram till dags datum och prognos, det viktigaste åtgärderna för att nå målet med nettokostnadsutvecklingen 2026.
- Status kollektivtrafiken och ekonomisk prognos 2026 och framåt
- Status fullmäktigeuppdragen och viktiga aktiviteter framåt för att nå dessa.
- Befolkningsprognos 2026 och framåt, dess effekter på våra skatteintäkter
- Eventuellt behov av stöd från styrelsen för att nå målsättningarna.

Skriftlig information från Patientnämnden

Syftet är att regionstyrelsen ska hållas informerad om de viktigaste åtgärderna kopplat mot våra tre största utmaningar, ekonomi, tillgänglighet och kompetensförsörjningen. Därför vill styrelsen få information om;

- Ekonomiskt resultat 2026 fram till dags datum och prognos, det viktigaste åtgärderna för att nå målet med nettokostnadsutvecklingen 2026
- Status fullmäktigeuppdragen och viktiga aktiviteter framåt för att nå dessa.
- Eventuellt behov av stöd från styrelsen för att nå målsättningarna.

Skriftlig information från Folkhögskolestyrelsen

Syftet är att regionstyrelsen ska hållas informerad om de viktigaste åtgärderna kopplat mot våra tre största utmaningar, ekonomi, tillgänglighet och kompetensförsörjningen. Därför vill styrelsen få information om;

- Ekonomiskt resultat 2026 fram till dags datum och prognos, det viktigaste åtgärderna för att nå målet med nettokostnadsutvecklingen 2026
- Status fullmäktigeuppdragen och viktiga aktiviteter framåt för att nå dessa.
- Status på förberedandearbetet för den beslutade sammanslagningen
- Eventuellt behov av stöd från styrelsen för att nå målsättningarna.

Regionala utvecklingsnämnden

2026-03-27

Diarienummer
RUN 188-2026Er referens
RS 2072-2026Regionstyrelsens arbetsutskott,
Regionstyrelsen
Regionala utvecklingsnämnden

Inför träff med mellan regionala utvecklingsnämndens arbetsutskott och regionstyrelsens arbetsutskott

Sammanfattning

Inom ramen för regionstyrelsens uppsiktsplikt bjuder arbetsutskottet in presidiet och förvaltningschef i regionala utvecklingsnämnden till träff.

Syftet är att regionstyrelsen ska hållas informerad om de viktigaste åtgärderna kopplat mot våra tre största utmaningar, ekonomi, tillgänglighet och kompetensförsörjningen. Därför vill styrelsen få information om;

- Ekonomiskt resultat 2026 fram till dags datum och prognos, det viktigaste åtgärderna för att nå målet med nettokostnadsutvecklingen 2026.
- Status kollektivtrafiken och ekonomisk prognos 2026 och framåt
- Status fullmäktigeuppdragen och viktiga aktiviteter framåt för att nå dessa.
- Befolkningsprognos 2026 och framåt, dess effekter på våra skatteintäkter
- Eventuellt behov av stöd från styrelsen för att nå målsättningarna.

Svar på utskickade frågeställningar 2026-03-19

Ekonomiskt resultat 2026 fram till dags datum och prognos, det viktigaste åtgärderna för att nå målet med nettokostnadsutvecklingen 2026.

Regionala utvecklingsnämnden redovisar per februari månad en negativ avvikelse mot budget på 0,7 msek. För regional utveckling exklusive kollektivtrafiken är utfallet för perioden 2,1 msek. Det positiva resultatet är till största del en effekt av att planerade kostnader infaller senare under året. Utfallet inom kollektivtrafiken tynger resultatet med en negativ avvikelse mot budget på -2,7

Regionala utvecklingsnämnden

2026-03-27

Diarienummer
RUN 188-2026Er referens
RS 2072-2026

msek. Omvärldsförändringar såväl internationellt som nationellt beräknas fortsätta påverka driftkostnaderna inom kollektivtrafiken negativt. Området är svårprognosticerat med många osäkerhetsfaktorer. Med kända fakta pekar utvecklingen mot ett negativt resultat på ca 30 msek. En annan osäkerhetsfaktor är projektintäkter som står för en stor andel av finansieringen av framförallt personal.

Se närmare underlag i ärenden där regionala utvecklingsnämnden fattat beslut med specifik koppling till frågeställningen ovan:

- Regionala utvecklingsnämndens årsrapport 2025 (dnr RUN 231-2025)
- Budget regionala utvecklingsnämnden 2026 (dnr RUN 503-2025)
- Regionala utvecklingsnämndens återkopplingsrapport på planeringsförutsättningar 2026 (dnr RUN 199-2025)
- Regionala utvecklingsnämndens genomförande av fullmäktigeuppdrag riktade till regionala utvecklingsnämnden 2026 (dnr RUN 506-2025)

Status kollektivtrafiken och ekonomisk prognos 2026 och framåt.

I Planeringsförutsättningar för kollektivtrafiken 2027-2029 formuleras Region Västerbottens ambition för den regionala kollektivtrafiken.

”Grund för Region Västerbottens arbete med den kollektivtrafik som regionen finansierar är att tillhandahålla en attraktiv, miljövänlig, trafiksäker och tillgänglig kollektivtrafik som bidrar till länets och Region Västerbottens utveckling.

Regionfullmäktiges ambition är att Västerbotten ska bli ett konkurrenskraftigt län med en stark utvecklingskraft och med en effektiv och hållbar resursanvändning. För att uppnå detta krävs en ökad tillväxt och en regional kraftsamling som tar hänsyn till såväl människor och miljö som ekonomi. Region Västerbotten är en viktig aktör i denna kraftsamling. En väl fungerande kollektivtrafik är en viktig förutsättning för hållbar tillväxt och regional utveckling. Kollektivtrafiken möjliggör att omställningen till ett hållbart samhälle kan ske.

Regionens kollektivtrafikuppdrag syftar till att utifrån en helhetsbild möjliggöra regionalt resande (interregionalt och regionalt) grundat på hög tillgänglighet inom de ekonomiska ramar som ges.

Region Västerbottens engagemang i kollektivtrafiken ska ske med utgångspunkt i regionens övergripande prioriteringar och dess program och policys. Den trafik som regionen beställer ska präglas av låg energi- och miljöbelastning, en hög trafiksäkerhet och en god tillgänglighet för resenärerna.”

Regionala utvecklingsnämnden

2026-03-27

Diarienummer

RUN 188-2026

Er referens

RS 2072-2026

Region Västerbotten är kollektivtrafikmyndighet i Västerbotten. Enligt Västerbottensmodellen 2021 har Region Västerbotten ansvarar för regiontrafik med buss och tåg ver kommun- och länsgräns, mellan kommuncentra. Region Västerbotten har även ansvar för sjukresor. Respektive kommun ansvarade för linjer och anropsstyrd trafik med huvudsaklig trafikuppgift inom kommunen samt färdtjänst, riksfärdtjänst, kommunala resor och skolskjutsar. Region Västerbotten finansierar utöver beställd trafik även de så kallade gemensamma kostnaderna som omfattar kundtjänst, administration, marknadsföring och IT-system. Från och med 2021 så innehåller budget från Länstrafiken i Västerbotten AB även kostnaderna för den gemensamma beställningscentralen för serviceresor. Kommunerna har kostnadsansvar för den trafik som respektive finansiär beställer. Därtill har Region Västerbotten ansvar för del av leasingkostnader för tågfordonen samt delägarskap i Norrtåg AB och Norrbotniabanan AB.

Största delen av kollektivtrafikens budget består av driftanslag till Länstrafiken i Västerbotten AB och Norrtåg AB. Bolagens budgetar och verksamhetens planer för 2026 fastställdes under våren 2025. Under andra delen av 2025 och inledande månader under 2026 förändrades bolagens förutsättningar markant i förhållande till den antagande som gjorts om kostnader och finansiering våren 2025.

För 2026 innebär det en betydande underfinansiering. Med rådande omvärldsförändringar är området svårt att prognostisera, men med dagens kända fakta pekar prognosen på ett underskott med ca 30 msek.

För att finansiera den regionala kollektivtrafiken i enlighet med de målsättningar som regionfullmäktige beslutat om, behöver Region Västerbottens finansiering av kollektivtrafiken anpassas för en ändamålsenlig styrning. Beslut om tilldelade budgetramar för regionala utvecklingsnämnden inklusive kollektivtrafiken beslutas enligt samma tidplan som regionens övriga verksamheter. Då förutsättningarna i form av exempelvis statlig medfinansiering eller indexutveckling kan ändras sent i processen med långtgående konsekvenser, bör tillfällig tilläggsbudget vid betydande befarade underskott kunna prövas av regionfullmäktige.

Inför 2026 var den regionala kollektivtrafiken inte finansierad i samma utsträckning som de behov av driftanslag som kollektivtrafikbolagen inkommit med. Den positiva återhämtning som kollektivtrafikbolagen redovisade i samband med årets slut, delvis tack vare lägre drivmedelskostnader än prognosticerat, vissa senarelagda åtgärder, viten med mera, bör mot den rådande geopolitiska osäkra situation som råder inte ses som given. Det saknas utrymme att kunna parera den påverkan som händelser utanför Region Västerbottens och regionala utvecklingsnämndens rådighet kan ha på kostnadsutveckling av indexkorgar knutna till den regionala kollektivtrafiken. Påverkansinsatser genomförs för att försöka få till stånd långsiktiga samverkansavtal om statlig medfinansiering (Trafikverket) om trafik, men de förändrade nivåer av statlig medfinansiering till infrastruktur och kollektivtrafik är i slutändan statliga beslut. Dock kan möjligen den viktigaste frågan där Region Västerbotten har möjlighet att påverka vara just att säkerställa statlig medfinansiering till samverkansavtalen på längre sikt.

Regionala utvecklingsnämnden

2026-03-27

Diarienummer

RUN 188-2026

Er referens

RS 2072-2026

I oktober månad 2025 meddelades att den statliga medfinansieringen av samverkansavtal för Norrtåg för år 2026 minskades till en nivå som var 57 procent av 2025 års nivå. Likaså minskade den statliga medfinansieringen av samverkansavtal för busstrafik Samverkande inland för 2026 till en nivå som var 56 procent av 2025 års nivå. Möjligen kan justering av anslaget till Trafikverket ske i samband med vårändringsbudget 2026, det återstår dock att se.

Vad gäller samverkansavtalet för flygtransferlinjerna har liksom för övriga samverkansavtal tecknats för ett år och avser därmed endast 2026. Förutom Region Västerbotten så berörs Dorotea, Sorsele och Åsele kommuner av avtalet då kommunerna medfinansierar en fjärdedel av nettokostnaden för respektive flygtransferlinje. Trafikverket har meddelat att de inte kan informera om vilken nivå som de har möjlighet att teckna samverkansavtal förrän hösten 2026 liksom tidigare år. Trafikverket har i dagsläget inte anslag för längre period än ett år och därmed finns risk att samma osäkerhet kring kommande års finansiering kvarstår.

En identifierad risk vad gäller den regionala kollektivtrafiken utgörs av ökade trafik kostnader för busstrafiken till följd av indexutvecklingen. Budget för kollektivtrafiken med buss avseende 2027 tas fram i april 2026. De index som används vid beräkning av trafik kostnader är framtagna av SKR (Sveriges Kommuner och Regioner). Tidsrymden mellan budget och faktiskt utfall innebär att det finns risk att bedömd indexutveckling inte fullt ut korrelerar med faktisk indexutveckling. Ökade drivmedelspriserna, samt ökning av trafikavtalens kostnadsnivå till följd av indexutvecklingen innebär en fortsatt stor risk för stor påverkan på trafik kostnaderna.

I slutet av 2026 inleds en upphandlingsprocess för trafikavtal med start i december 2029 som omfattar cirka 38 procent av den trafik som finansieras av Region Västerbotten. Under 2027 inleds ytterligare två upphandlingsprocesser som avser trafikavtal med start 2030/2031. Dessa upphandlingsprocesser omfattar cirka 26 procent av den trafik som finansieras av Region Västerbotten.

En annan osäkerhet som identifierats rör resandeutvecklingen. Under 2025 har resandet fortsatt minska, framförallt vad gäller arbetspendling. Den geopolitiska osäkerheten skulle dock med ökade drivmedelspriser kunna innebära att en ökning av det kollektiva resandet åter sker.

Kollektivtrafikbolagen kan lämna uppdaterade prognoser för 2026 först efter första tertialen, regionala utvecklingsnämnden behöver därmed återkomma om hur eventuella förändringar i bolagens prognoser kan komma att påverka Region Västerbotten framledes.

Under hösten 2026 genomför Transportstyrelsen en förnyad tillsyn av kollektivtrafikmyndigheten i Västerbotten samt bussterminalen i Umeå. År 2023 genomförde Transportstyrelsen tillsynsbesök gällande kollektivtrafikmyndigheten och bussterminalen i Umeå, under vecka 41 planeras för tillsynsbesök som även denna gång omfattar kollektivtrafikmyndigheten och bussterminalen i Umeå.

Se närmare underlag i ärenden där regionala utvecklingsnämnden fattat beslut med specifik koppling till frågeställningen ovan:

- Planeringsförutsättningar för kollektivtrafiken 2027-2029 (dnr RUN 365-2025)
- Kollektivtrafikplan för Region Västerbotten 2027-2029 (dnr RUN 126-2026)

Status fullmäktigeuppdragen och viktiga aktiviteter framåt för att nå dessa

Regionala utvecklingsnämnden har den 10 december 2025 fastställt övergripande uppdragsdirektiv för nämndens genomförande av fullmäktigeuppdrag som riktats till nämnden. Vid samma tidpunkt beslutade nämnden även om kompletterande uppdragsdirektiv för mål för nettokostnadsutvecklingen nämndens mål för nettokostnadsutveckling fastställts.

Regionala utvecklingsnämnden har utsett en politisk styrgrupp i form av regionala utvecklingsnämndens arbetsutskott. Den politiska styrgruppen möts regelbundet för att hålla sig informerad om fullmäktigeuppdragens genomförande samt för att bereda ställningstaganden inför fortsatt politisk beredning och beslut i regionala utvecklingsnämnden.

Vid samtliga av regionala utvecklingsnämndens sammanträden lämnas muntlig information om genomförandet av fullmäktigeuppdragen. I enlighet med det övergripande uppdragsdirektivet samt överenskommelse om samverkan med länets kommuner, lämnas kontinuerligt information om fullmäktigeuppdragens genomförande även i samverkansforumen med länets kommuner om regional utveckling.

Nedan redogörs för de fullmäktigeuppdrag som riktats till regionala utvecklingsnämnden 2026.

Fortsätta att stärka vår ledning och styrning i syfte att öka takten i verksamhetsutvecklingen och måluppfyllelse

Representanter från regionala utvecklingsförvaltningen deltar på nämndens uppdrag sedan 2025 i en regionövergripande arbetsgrupp där inventering och beskrivning av Region Västerbottens olika styrmodeller tydliggörs. Så här långt under 2026 har tre möten genomförts i den regionövergripande arbetsgruppen. Den gemensamma dialogen och arbetet bedöms vara konstruktiv och framåtsyftande, med goda förutsättningar att stärka den ömsesidiga förståelsen för de förutsättningar som råder för ledning och styrning i den breda och komplexa organisation som Region Västerbotten utgör. Kommande aktiviteter i arbetet innefattar att beskriva om, hur och i vilken omfattning i så fall som styrmodellerna relaterar till varandra.

Regionala utvecklingsnämnden

2026-03-27

Diarienummer

RUN 188-2026

Er referens

RS 2072-2026

Styrelser och nämnders nettokostnadsutveckling ska inte överstiga vad som krävs för att klara den av fullmäktige erhållna budgetramen 2026

- *Ett mål för nettokostnadsutvecklingen ska sättas på styrelse- och nämndnivå*
- *Målet för tillåten nettokostnadsutveckling ska beslutas av respektive styrelse och nämnd tillsammans med nämndplanen i december*

Regional utveckling exklusive kollektivtrafiken ska under 2026 ha en nettokostnadsutveckling på högst 3 procent jämfört med tilldelad ram 2025. Mål för nettokostnadsutvecklingen 2026 följs upp genom ordinarie uppföljning av utfall mot budget samt redovisas för regionala utvecklingsnämnden vid samtliga sammanträden i samband med ekonomisk uppföljning.

Se ovan, uppföljning av nettokostnadsutveckling per februari månad 2026 under rubrik *Ekonomiskt resultat 2026 fram till dags datum och prognos, det viktigaste åtgärderna för att nå målet med nettokostnadsutvecklingen 2026.*

Öka kännedom, engagemang och ägarskap i regionens hållbarhetsarbete

En regionövergripande arbetsgrupp med representanter från regionstyrelsens förvaltning, hälso- och sjukvårdsförvaltningen samt regionala utvecklingsförvaltningen arbetar under 2026 med uppdrag att öka kännedom, engagemang och ägarskap i regionens hållbarhetsarbete. Region Västerbottens hållbarhetsarbete utgår från Agenda 2030-målen. En viktig del i arbetet är förankring och kommunikation kring Region Västerbottens långsiktiga hållbarhetsarbete, samt en gemensam förståelse för hur vi arbetar tillsammans mot dessa mål. Arbetet bygger vidare på förra årets uppdrag att samla information om strategier, agendor och handlingsplaner kopplat till området, och syftar till att stödja verksamhetsplanering och verksamhetsuppföljning i Region Västerbotten utifrån respektive nämnds ansvarsområde.

Regionala utvecklingsförvaltningen bidrar redan idag till det regionövergripande arbetet utifrån de insatser som gjorts och görs för att följa upp det regionala utvecklingsarbetet utifrån de hållbarhetsperspektiv som ska genomsyra regionala utvecklingsinsatser. Uppföljning av dessa insatser görs bland annat i systemstöd för verksamhetsplanering genom verksamheternas planerade aktiviteter, samt uppföljning i RUS-modul i systemstödet stratsys där analys görs av på vilket sätt det egna arbetet under året långsiktigt kan tänkas bidra eller bidrar till målen i Agenda 2030 och hur man arbetar med inriktningarna. Förhoppningen är att gjorda erfarenheter och arbetssätt ska kunna exemplifiera, visualisera och bidra till Region Västerbottens samlade hållbarhetsarbete. Rapporten Resultat Västerbotten, som tagits fram för tredje gången för verksamhetsåret 2025, redogör för bland annat dessa bidrag och hur hållbarhetsperspektiven i regionala utvecklingsstrategin tillvaratas.

Ärenden där regionala utvecklingsnämnden fattat beslut med specifik koppling till frågeställningen ovan (se respektive ärende, dnr angivet):

- Regionala utvecklingsnämndens genomförande av fullmäktigeuppdrag riktade till regionala utvecklingsnämnden 2026 (dnr RUN 506-2025)

Befolkningsprognos 2026 och framåt, dess effekter på våra skatteintäkter

I januari 2026 var Västerbottens befolkning 278 845 personer, fördelat på femton kommuner där de fem minsta kommunerna har färre än 3 000 invånare. Västerbotten har till skillnad från andra län i norra Sverige haft en lång period av befolkningsökning för länet som helhet samtidigt som de flesta kommunerna sett en minskande befolkning under samma period.

I Västerbotten har befolkningsökningen sedan år 2000 huvudsakligen drivits av ett invandringsöverskott. Under en längre period bidrog även ett positivt födelseöverskott till detta men det har bytts till ett negativt födelseöverskott under de senaste åren på grund av minskat barnafödande och stora ålderskullar bland de som är seniorer. Enligt SCB:s befolkningsframskrivning från 2024 förväntas antalet barn och unga fortsätta minska samtidigt som antalet äldre förväntas fortsätta öka vilket kommer att påverka befolkningsutvecklingen negativt. Samtidigt förväntas den senaste årens befolkningsminskning i nordöstra delen av länet vända när batteriproduktionen nu startar upp igen. Det har även signalerats ytterligare större etableringar i länet men dessa är fortfarande på förberedelsestadiet.

Den senaste framskrivningen från 2024 pekar på en förväntad folkmängd på närmare 283 000 invånare år 2030. Utvecklingen framåt kommer att öka skillnaderna mellan olika platser, både inom kommuner och mellan kommuner eftersom de här faktorerna kommer att ge olika stor påverkan.

Vid föregående uppsiktsträff år 2025 informerade regionala utvecklingsnämnden om att Region Västerbotten låtit ta fram en extern analys av alternativa scenarier och dess effekter på ekonomi, sysselsättning, befolkningsutveckling och skatteintäkter. Målet med denna scenarioanalys har varit att skapa en mer faktabaserad diskussion samt öka vår och andras beredskap för olika scenarier. Ett arbete pågår med att ta fram en ny scenarioanalys för utvecklingen i Västerbotten.

Under 2025/2026 har även en extern utredning genomförts för att belysa hur regionala utvecklingsinsatser bidrar till regional tillväxt. Uppdraget slutredovisas för regionala utvecklingsnämnden i mars månad i form av en rapport och en presentation som beskriver det regionala utvecklingsuppdraget och dess effekt på jobb och skatteintäkter.

Det regionala utvecklingsuppdraget är komplext, och den nytta som regionala utvecklingsinsatser bidrar med på kort respektive lång sikt låter sig inte så lätt göras i termer av skatteintäkter uteslutande. Utifrån en samsyn om gemensamma mål, inriktningar och prioriteringar framför allt uttryckta i den regionala utvecklingsstrategin för Västerbottens län, kraftsamlar länets aktörer i

Regionala utvecklingsnämnden

2026-03-27

Diarienummer

RUN 188-2026

Er referens

RS 2072-2026

samarbete och samhandling för att genomföra strategin. Möjligheter skapas bland annat med befolkningstillväxt. Vad en ny invånare bidrar med till Västerbotten som län, är beroende av en mängd olika faktorer som påverkar en regions och en kommuns intäkter likväl som kostnader. Vad en ny invånare bidrar med i termer av utveckling, kunskap, bidrag till samhället låter sig inte så lätt mätas. Den slutrapport som avlämnats redogör för förenklade exempel för att belysa vad regionala utvecklingsinsatser bidrar med i termer av resultat och effekter. I anslutning till slutrapporten presenteras ett exempel om antalet anställda i Västerbotten skulle öka med en ny anställd invånare, med en medellön på 500 000 kronor/år, skulle det ge skatteintäkter i snitt med 362 081 kronor fördelat mellan stat, region och kommun. Om än ett förenklat exempel, så uttrycker det att varje enskild ny invånare är viktig för att skapa möjligheter till tillväxt och utveckling, och hur varje enskild människa tas om hand påverkar förutsättningarna för att öka de skatteintäkter som finansierar välfärdsuppdragen.

Eventuellt behov av stöd från styrelsen för att nå målsättningarna.

Regionala utvecklingsnämnden har senast i återkopplingsrapport på planeringsförutsättningar 2026 påtalat att det regionala utvecklingsuppdraget står inför förändringar som sannolikt har stor påverkan på i synnerhet norra Sveriges möjligheter att finansiera regionala utvecklingsinsatser av olika slag. Förändrade prioriteringar inom EU som påverkar sammanhållningspolitiken, förhandlingar om EU:s långtidsbudget, och signaler om ökad centralisering har aviserats.

Sannolikt påverkas regionala förutsättningar till regional medfinansiering. En översyn av hur tillskjutande av erforderliga resurser som kan stärka basfinansieringen av det regionala utvecklingsuppdraget för att säkerställa det regionala grunduppdragets genomförande kommer därmed att behöva hanteras i kommande budgetprocesser.

Under 2024-2025 genomfördes en förändring av redovisningsprinciper för projekt inom Region Västerbotten. Konsekvenser som uppstått för regionala utvecklingsnämnden är att man i verksamheten därmed saknar möjligheten att balansera eventuella överskott från effektivt genomförda projekt över åren. Det innebär minskade möjligheter från verksamheten att skapa utrymme för att medfinansiera projekt och ökar beroendet av att söka externfinansiering för att genomföra regionala utvecklingsinsatser.

Den globala oro som kriget i Europa och nu senast kriget i Mellanöstern ger upphov till, pekar på en allt ökande angelägenhet att öka takten i den gröna omställningen för att stärka norra Sveriges, Sveriges, Nordens och Europas förmåga till resiliens och ökad självförsörjningsgrad.

Närmaste halvåret kommer att präglas av ett intensivt arbete att försöka tillvarata Region Västerbottens intressen på olika sätt: Genom påverkansarbete, samverkan med andra regioner för att tillvarata norra Sveriges intressen, och att i internationella sammanhang försöka värna och stärka det nordliga samarbetet och norra Sveriges närvaro i en europeisk kontext.

Nedan redovisas några viktiga insatser under första halvåret.

Regionala utvecklingsnämnden

2026-03-27

Diarienummer
RUN 188-2026Er referens
RS 2072-2026**Nationell och regional partnerskapsplan (NRPP) för Sverige 2028-2034.**

Den nya programperioden börjar 2028. Ska en plan finnas för hur Sverige vill prioritera investeringar framåt, så behöver arbetet påbörjas 2026, faktum är att arbetet redan har påbörjats. Region Västerbotten har, i likhet med övriga regioner, fått ett erbjudande av regeringen att bidra med underlag till kommande nationell och regional partnerskapsplan. Regionala underlag som beskriver regionala utmaningar och som föreslår investeringar och andra åtgärder för att möta dessa utmaningar ska lämnas senast den 12 juni 2026 till Regeringskansliet och Tillväxtverket. Västerbotten samarbetar med Norrbotten i att bidra med regionalt underlag.

Utredning om hur den framtida regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken ska inriktas och utformas

Den 1 juni 2026 kommer slutbetänkande att lämnas vad gäller Svesamutredningen (Utredningen för Sveriges sammanhållna utveckling). I direktiven anges att utredaren ska bland annat för det fall den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken föreslås slås ihop till ett område med ett gemensamt mål, föreslå ett nytt gemensamt mål med beaktande av målen och inriktningarna för den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken. Utredaren ska vidare analysera om det finns behov av att förändra statliga myndigheter (inklusive länsstyrelsernas) och regionernas ansvar och uppgifter inom den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken samt i så fall föreslå förändringar. Utredaren har även att identifiera hinder och vid behov föreslå hur samordningen mellan statliga myndigheter (inklusive länsstyrelser) och samverkan mellan statliga myndigheter (inklusive länsstyrelser), regioner och kommuner kan utvecklas för att bidra till att uppnå målen för den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken. Slutbetänkandet är därmed av särskilt stort intresse för regionala utvecklingsnämnden att bevaka.

Trots ekonomiskt utmanande förutsättningar för Region Västerbotten som organisation, så bedöms det nödvändigt att lyfta att det regionala utvecklingsuppdraget behöver tillföras mer resurser för att säkerställa en grundorganisation i takt med att förutsättningarna för extern finansiering av regional utveckling förändras. Inte minst blir detta relevant när regionala utvecklingsnämndens uppdrag i kommande mandatperiod breddas, en förändring som förbereds parallellt med att flertalet regionala utvecklingsprojekt med Region Västerbotten som projektägare avslutas.

Regionala utvecklingsnämnden har inför ny mandatperiod uppdragit till regionala utvecklingsdirektören att göra en organisationsöversyn av den regionala utvecklingsförvaltningen inför 2027, mot bakgrund av regionfullmäktiges beslut om en ny förtroendepersonorganisation från och med den 1 januari 2027 som påverkar nämndens uppdrag och ansvarsområden. Parallellt med detta står det regionala utvecklingsuppdraget inför stora utmaningar till följd av förändringar i EU:s och Sveriges politik med koppling till regional utveckling, som ovan beskrivits.

Regionala utvecklingsnämnden

2026-03-27

Diarienummer

RUN 188-2026

Er referens

RS 2072-2026

Regionala utvecklingsnämnden vidhåller inför den budgetberedningsprocess som nu tar vid inför verksamhetsåret 2027 att de hel- och delägda bolag som finns inom ramen för nämndens uppdrag att utöva ägarroll för, är delar av Region Västerbottens samlade verksamhet och behöver betraktas som sådana. Detta gäller samtliga av Region Västerbottens bolagsengagemang, men är av stor vikt vad gäller kollektivtrafikbolagens förutsättningar och påverkan på Region Västerbottens ekonomi.

Kollektivtrafikbolagen påverkas i hög grad av en förändrad global politisk ordning. Som nämnts tidigare i denna skrivelse, har den senaste utvecklingen i Mellanöstern redan haft påverkan på kostnader för drivmedel. Det råder i dagsläget stor osäkerhet om hur stor påverkan detta kommer att ha på den regionala kollektivtrafiken både vad gäller kostnader och intäkter, och för hur lång tid framåt. En befarad risk är att konsekvenserna kommer att märkas för lång tid framöver om inte varaktig fred uppnås inom kort.

Som beskrivits ovan under frågeställning om status kollektivtrafiken samt prognos för 2026 och framåt, bör Region Västerbottens finansiering av kollektivtrafiken anpassas för en ändamålsenlig styrning. Då förutsättningarna i form av exempelvis indexutveckling kan ändras från kvartal till kvartal med långtgående konsekvenser, bör tillfällig tilläggsbudget vid betydande befarade underskott kunna prövas av regionfullmäktige.

Den fastställda tågvisionen Norrtåg 2040 uttrycker en samsyn inför de förändringar som planeras och som förutsätter större infrastrukturinvesteringar. Detta innebär att kommande investeringar inför fordonsanskaffning kan behöva inarbetas i Region Västerbottens investeringsplan för 2027 och framåt.

Region Västerbotten erhåller statsbidrag genom anslaget för kommunalekonomisk utjämning för arbetet med regeringsuppdraget inom reformen för regional planering och dimensionering av gymnasial utbildning. Dessa medel ska gå till de som utför arbetet, det vill säga regionala utvecklingsförvaltningen. Mellan 2022 och 2027 utbetalas det 21 miljoner kronor till Sveriges regioner, då de är ansvariga för arbetet med reformen i respektive län. Hittills har dessa medel inte gått till det avsedda ändamålet i Region Västerbotten, vilket avviker från hur andra regioner hanterar dessa medel. Inom Region Västerbotten är det regionala utvecklingsnämnden som har uppdraget att arbeta med regional planering och dimensionering av gymnasial utbildning enligt regeringens uppdrag.

Regionala utvecklingsnämnden anser att regionfullmäktige ska säkerställa att de medel som Region Västerbotten får i statsbidrag för arbetet med dimensionering av gymnasial utbildning tillfaller nämnden.

Ärenden där regionala utvecklingsnämnden fattat beslut med specifik koppling till frågeställningen ovan (se respektive ärende, dnr angivet):

- Regionala utvecklingsnämndens årsrapport 2025 (dnr RUN 231-2025)

Regionala utvecklingsnämnden

2026-03-27

Diarienummer
RUN 188-2026Er referens
RS 2072-2026

- Budget regionala utvecklingsnämnden 2026 (dnr RUN 503-2025)
- Regionala utvecklingsnämndens återkopplingsrapport på planeringsförutsättningar 2026 (dnr RUN 199-2025)
- Uppdrag att göra en organisationsöversyn av den regionala utvecklingsförvaltningen inför 2027 (dnr RUN 97-2026)